

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه یزد

مجتمع علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

عنوان:

تحول درونمایه غزل معاصر با توجه به

الشعار سایه و عماد خراسانی

استاد راهنما:

دکتر محمدحسین دهقانی فیروزآبادی

استاد مشاور:

دکتر یدالله جلالی

پژوهش و نگارش

احمد قایدی

۴۴۲۵۸

تیرماه ۱۳۷۹

۱۳۸۱ / ۱۱ / ۲۰

روزنامه اطلاعات در آستان گلستان
تیرماه ۱۳۸۱

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

آن دو فرشته خصال که پیوسته مرا از مهر و محبت بی دریغشان
محروم نکردند.

سپاسگزاری

بعد از حمد و شکر به آفریدگار مطلق، اکنون که کار تدوین این مجموعه به پایان رسیده لازم می‌دانم که از استادان راهنما و مشاور جناب آقایان دکتر دهقانی فیروزآبادی و دکتر یدالله جلالی پندری که مرا در طی این راه دشوار یاری کردند سپاسگزاری کنم.

همچنین از استادان گرامی جناب آقای دکتر غلامرضایی، دکتر محمدعلی صادقیان، دکتر رمضان بهداد و سایر بزرگوارانی که در این دوره تحصیلی از محضرشان کسب فیض کرده‌ام تشکر می‌کنم.

از زحمات دوست گرامیم آقای رمضانعلی سلمانی نژاد که مرا در تهیه نمودارهای این مجموعه یاری کردند، قدردانی می‌کنم.

حوزه معاونت آموزشی
مدیریت تحصیلات تکمیلی

صور تجلسه دفاع پایان نامه کارشناسی ارشد

نام و نام خانوادگی دانشجو:
 رشته:
 عنوان پایان نامه:
 استاد راهنما:
 استاد مشاور:
 متخصص و صاحب نظر از دانشگاه یزد:
 متخصص و صاحب نظر (استاد مدعو خارج از گروه):
 نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه:

- امتیازات بدست آمده (بر اساس ماده چهار آئین نامه آموزشی) به شرح زیر می باشد.
- ۱- اهمیت نظری، توسعه ای کاربردی موضوع تحقیق ۲۰ تا ۱ امتیاز از ۲۰
 - ۲- میزان انطباق محتوی با عنوان پایان نامه ۲۰ تا ۱ امتیاز از ۲۰
 - ۳- نحوه ارائه، کیفیت دفاع و چگونگی پاسخگویی به سئوالات امتیاز از ۱ تا ۲۰
 - ۴- کیفیت تجزیه و تحلیل و انسجام مطالب ۲۰ تا ۱ امتیاز از ۲۰
 - ۵- اهمیت نتایج بدست آمده از لحاظ نظری، توسعه ای، کاربردی امتیاز از ۱ تا ۲۰
 - ۶- نحوه نگارش ۲۰ تا ۱ امتیاز از ۲۰

دفاع از پایان نامه مورد تایید هیات داوران قرار گرفت و با نمره به عدد و امتیاز عالی به تصویب رسید.
 به حرف

امضاء هیات داوران
 ۱-
 ۲-
 ۳-

تاریخ دفاع: ۲۸/۴/۷۵

مدیر گروه:
 حیدری

حیدری

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۱	چکیده
۲	تعریف موضوع
۲	پیشینه تحقیق
۳	اهداف تحقیق
۳	فرضیه‌ها
۳	اهمیت و ضرورت تحقیق
۴	کاربرد نتیجه تحقیق
۵	مقدمه
۵	شعر غنایی
۷	شعر غنایی و قالبهای شعر فارسی
۹	شعر غنایی و غزل
۱۱	درونمایه (Theme)
۱۲	پیوند حماسه و تغزل
۱۴	پیوند تغزل و حماسه در برابر نظریات جدید
۱۵	تحول (Mutation)
۱۵	تحول از دیدگاه ادبی
فصل اول: غزلسرایی در شعر فارسی	
۱۸	۱. مفهوم لغوی و اصطلاحی غزل
۱۹	غزل و درونمایه آن
۲۱	۲. نگاهی به غزل کلاسیک
۲۲	الف) غزل در سبک خراسانی

غزل ملحون	۲۳
تغزل	۲۴
۱. عامل اجتماعی	۳۰
۲. عامل سیاسی	۳۱
۳. عامل طبیعی	۳۱
ب) غزل در سبک عراقی	۳۲
۳. غزل در سبک هندی	۳۷
معشوق در غزل سبک هندی	۳۸
حدیث نفس در غزل سبک هندی	۳۹
۴. درونمایه غزل کلاسیک	۴۰
الف) سبک خراسانی	۴۰
ب) در سبک عراقی	۴۳
ج) در سبک هندی	۴۵
فصل دوم: تحول درونمایه غزل فارسی در دوره مشروطه	
اشاره تاریخی	۵۲
الف) ادامه دوره‌های قبل	۵۵
۱. عاشقانه	۵۶
۲. عارفانه	۵۸
ب) شروع تحول در درونمایه غزل دوره مشروطه	۶۰
۱. آزادی	۶۲
۲. قانون	۶۴

۳. ضرورت تجدد	۶۵
۴. وطن	۶۶
۳. تغییر چهره معشوق در شعر شاعران عصر مشروطه	۶۸
۱. وطن	۶۹
۲. آزادی	۷۰

فصل سوم: تحول غزل در عصر پهلوی

تحول غزل در عصر پهلوی	۷۳
الف) عصر رضاشاه پهلوی (۱۳۰۴-۱۳۲۰ ه. ش):	۷۳
اشاره تاریخی:	۷۳
۱. ادامه تحول درونمایه غزل در دوره رضاشاه:	۷۵
۲. غزلهای عاشقانه در این دوره:	۸۱
۳. زمینه‌های فقدان غزل سیاسی در عصر رضاشاه:	۸۳
الف) خفقان و استبداد:	۸۴
ب) به کنار زده شدن سراینندگان غزل سیاسی - اجتماعی:	۸۵
ج) ایجاد نوعی یأس و سرخوردگی فکری در وجود شاعران سیاسی‌گرای این عصر:	۸۶
ب) عصر محمد رضا پهلوی (از شهریور ۱۳۲۰ ه. ش، به بعد):	۸۷
اشاره تاریخی:	۸۷
۱. اوج‌گیری درونمایه اجتماعی:	۹۱
شعر نو حماسی:	۹۲
۲. ادامه غزل عاشقانه	۹۸
الف) شعر نو تغزلی:	۹۸

ب) غزلسرایان سنت‌گرا:	۱۰۱
۲. ادامهٔ سبک عراقی:	۱۰۲
۳. غزل نو	۱۰۵
فصل چهارم: تحول درونمایهٔ غزل در شعر سایه	
۱. دربارهٔ «سایه» و آثار او:	۱۰۸
آثار «سایه» از دیدگاه دیگران	۱۱۷
۱. نخستین نغمه‌ها	۱۱۷
۲. شبگیر	۱۱۹
(-) حمید زرکوب:	۱۱۹
(-) اصغر واقدی	۱۱۹
(-) پرویز ناتل خانلری	۱۲۰
۳. زمین	۱۲۰
شخصیت سایه از دیدگاه دیگران	۱۲۰
۱. محمد رضا شفیعی کدکنی	۱۲۰
۲. غلامحسین یوسفی	۱۲۱
۳. مهدی اخوان ثالث	۱۲۱
۴. نادر نادرپور	۱۲۱
۵. سیمین بهبهانی	۱۲۱
۶. مرتضی کاخی	۱۲۲
۷. داریوش صبور	۱۲۲
۸. شاهرخ تویسرکانی	۱۲۳
۲. گرایش سایه به شعر نیمایی و قالب کلاسیک	۱۲۳

الف) از سال ۱۳۲۰ تا سال ۱۳۳۰ ه.ش.....	۱۲۳
ب) از سال ۱۳۳۰ تا سال ۱۳۴۰ ه.ش.....	۱۲۴
ج) از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۵۰.....	۱۲۴
د) از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۶۰ ه.ش.....	۱۲۵
ه) از سال ۱۳۶۱ تا سال ۱۳۷۱ ه.ش.....	۱۲۵
۳. درونمایه اشعار سایه، در غزل و شعر نو.....	۱۲۶
الف) از سال ۱۳۲۰ تا سال ۱۳۳۰ ه.ش.....	۱۲۶
ب) از سال ۱۳۳۰ تا سال ۱۳۴۰ ه.ش.....	۱۲۷
ج) از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۵۰.....	۱۲۸
د) از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۶۰ ه.ش.....	۱۲۹
ه) از سال ۱۳۶۱ تا سال ۱۳۷۱ ه.ش.....	۱۲۹
۴. طبقه‌بندی و در صدگذاری ذرونمایه‌های اشعار سایه.....	۱۳۲
الف) عشق.....	۱۳۳
ب) حدیث نفس.....	۱۳۳
ج) امید و نومیدی.....	۱۳۴
شعریأس و شکست.....	۱۳۴
د) عدالت اجتماعی یا سوسیالیزم.....	۱۴۱
ه) صلح و برادری.....	۱۴۱
و) آزادی.....	۱۴۱
ز) ضرورت مبارزه در راه آزادی.....	۱۴۲
ح) قتل و شکنجه مبارزان.....	۱۴۲

ط) استبداد و خفقان	۱۴۲
۵. درونمایه عاشقانه در غزلهای سایه	۱۵۳
۶. درونمایه اجتماعی غزلها و اشعار نیمایی سایه	۱۶۱
جامعه و ادبیات	۱۶۱
الف) هنر برای هنر	۱۶۲
ب) هنر در خدمت اجتماع	۱۶۳
۱. آزادی	۱۷۱
۲. امید و نومیدی:	۱۷۲
۳. استبداد:	۱۷۴
۴. مبارزه برای آزادی:	۱۷۴
۵. قتل و شکنجه مبارزان آزادی خواه:	۱۷۶
۶. صلح:	۱۷۷
۷. درونمایه های عاشقانه اجتماعی در غزلها و اشعار نیمایی سایه:	۱۷۹
الف) در غزلهای عاشقانه اجتماعی:	۱۷۹
۱. درونمایه آزادی:	۱۸۳
۲. بی عدالتی:	۱۸۳
۳. امیدواری:	۱۸۴
۴. مبارزه برای آزادی	۱۸۵
نمودار شماره ۱۲	۱۸۷
نمودار شماره (۱۳):	۱۸۸
۸. جایگزینی جامعه، آزادی، سوسیالیسم به جای معشوق، در اشعار سایه:	۱۸۹

۱. جامعه و وطن: ۱۸۹
۲. آزادی: ۱۹۰
۳. عدالت اجتماعی ۱۹۲

فصل پنجم: بررسی درونمایه‌های اشعار عماد خراسانی

۱. درباره عماد خراسانی: ۱۹۶
۲. قوالب اشعار عماد: ۱۹۸
۳. آثار عماد ۲۰۰
۴. عماد، ادامه‌دهنده راه غزلسرایان کلاسیک ۲۰۱
۵. غزلسرایی عماد و معاصران ۲۰۲
۶. عدم تحول عمیق در شعر عماد خراسانی ۲۰۷
۷. اشارات اجتماعی در اشعار عماد خراسانی ۲۰۹
- الف) در غزلیات ۲۰۹
۱. استبداد و خفقان ۲۰۹
۲. آزادی ۲۱۰
۳. قتل و شکنجه آزادگان ۲۱۰
۴. ظلم و ستم ۲۱۱
۵. عدالت اجتماعی ۲۱۲
- ب) سایر اشعار ۲۱۳
۱. عدالت اجتماعی ۲۱۳
۲. استبداد و خفقان ۲۱۴
۳. کشتار و قتل آزادگان ۲۱۴

۲۱۴	۴. ظلم و ستم
۲۱۵	۵. اتحاد و پرهیز از تفرقه
۲۱۵	۶. پاسداری از خون شهیدان
۲۱۵	۷. نکوهش انسان‌کشی
۲۱۷	۸. درونمایه‌های غزلیات عماد
۲۱۷	۱. درونمایه‌های عاشقانه
۲۱۹	۲. اغتنام فرصت
۲۱۹	۳. استغناء و بی‌نیازی
۲۲۰	۴. حدیث نفس
۲۲۲	۹. جایگاه غزل عاشقانه در جامعه امروز
۲۲۵	۱۰. معشوق در شعر عماد خراسانی
فصل ششم: مقایسه درونمایه اشعار سایه و عماد	
۲۲۸	۱. درونمایه اجتماعی در اشعار سایه و عماد
۲۲۹	۲. درونمایه عاشقانه و عاطفی در اشعار سایه و عماد
۲۳۰	۳. مقایسه عشق سایه و عماد
۲۳۲	۴. مقایسه معشوق سایه و عماد
۲۳۳	۵. اشارات اجتماعی عماد و سایه
۲۳۴	۶. شعر شکست، در اشعار عماد و سایه
۲۳۷	۷. آرزوی اصلاحات اجتماعی در شعر عماد و سایه
۲۳۹	۸. بررسی تناسب درونمایه و قالب در اشعار عماد و سایه
۲۴۳	۹. تناسب درونمایه و وزن در اشعار عماد و سایه

۲۴۵	۱۰. نتیجه نهایی مقایسه
	فصل هفتم: چشم انداز تحول غزل بعد از انقلاب
۲۴۹	۱. درباره شعر پس از انقلاب
۲۴۹	الف) شاعران قبل از انقلاب
۲۵۰	ب) شاعران پس از انقلاب
۲۵۲	۲. شعر جنگ
۲۵۴	الف) ستایش شهادت و شهیدان:
۲۵۵	ب) ستایش وطن:
۲۵۵	ج) مدح رهبر فقید انقلاب:
۲۵۶	د) مقاومت
۲۵۶	ه) اعتراض
۲۵۷	۳. غزل در دوران انقلاب:
۲۵۸	گونه‌های غزل پس از انقلاب:
۲۵۸	الف). ادامه جریان غزل نو:
۲۵۸	پ) غزل انقلاب
۲۶۱	الف) درونمایه اجتماعی غزل‌های پس از انقلاب:
۲۶۱	۱. ستایش آزادی:
۲۶۱	۲. ستایش از شهید و شهادت
۲۶۲	۳. ستایش از وطن:
۲۶۲	ب) غزل با درونمایه عاشقانه
۲۶۲	۱. عاشقانه سرایی شاعران انقلاب:

۲. عاشقانه سرایی شاعران قبل از انقلاب که بعد از انقلاب نیز به سرودن ادامه دادند: ۲۶۳
۴. کم رنگ شدن توصیف معشوق در شعر بعد از انقلاب: ۲۶۴
۵. کم رنگ شدن عشق ورزیدن در شعر بعد از انقلاب: ۲۶۵
۶. معشوق در پرده‌ای از ابهام و تقدس: ۲۶۶
۷. سخن آخر درباره غزل بعد از انقلاب: ۲۶۷
- فهرست منابع و مآخذ ۲۷۰